

राजमाता जिजाऊ महिला सक्षमीकरण योजने अंतर्गत
सणासुदीच्या काळामध्ये महिला स्वयंसहाय्यता
बचतगटांना जिल्ह्याच्या ठिकाणी बाजारासाठी जागा
उपलब्ध करून देण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : मसयो-२०२४/प्र.क्र. ३७८/नवि-२०
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
४ था मजला, मुख्य इमारत,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १५ ऑक्टोबर, २०२४.

प्रस्तावना :

मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे अध्यक्षतेखाली राजमाता जिजाऊ महिला सक्षमीकरण योजने संदर्भात दिनांक १६.०८.२०२४ रोजी बैठक संपन्न झाली असून महिलांना विकासाच्या मुख्य प्रवाहात सहभागी करून घेण्यासाठी विविध विभागांमार्फत प्रयत्न करण्याबाबत निर्देशित करण्यात आले. त्यानुषंगाने नगर विकास विभाग, ग्राम विकास विभाग, महिला व बालविकास विभाग आदी विभागांमार्फत महिला बचत स्वयंसहाय्यता बचत गटांची मोठ्या प्रमाणावर स्थापना करण्यात आलेली असून आजमितीस सुमारे ७.५० लाखांपेक्षा जास्त महिला बचतगट कार्यरत आहेत. या बचत गटांमधील महिलांद्वारे विविध उद्योग व्यवसाय केले जात असून त्यांच्याद्वारे उत्पादित मालाला बाजारपेठ उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. त्याकरिता प्रत्येक जिल्ह्यातील सर्व शासकीय विभागांद्वारे स्थापीत महिला स्वयंसहाय्यता बचत गटांना त्यांनी उत्पादित केलेल्या मालास बाजारपेठ उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने प्रत्येक जिल्हा स्तरावर कायम/तात्पुरत्या स्वरूपात जागा उपलब्ध करून देण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :

महिलांना विकासाच्या मुख्य प्रवाहात सहभागी करून घेण्यासाठी राज्यातील सर्व जिल्ह्यांमध्ये संबंधीत जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली पुढीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय समिती गठीत करण्यात येत आहे.

समिती संरचना :

अ. क्र.	संबंधीत अधिकारी	समिती मधील पदनाम
१.	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
३.	जिल्हा मुख्यालय येथील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे, आयुक्त महानगरपालिका / मुख्याधिकारी	सदस्य
४.	महाव्यवस्थापक, जिल्हा उद्योग केंद्र	सदस्य
५.	प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा	सदस्य
६.	जिल्हा खादी व ग्रामोद्योग अधिकारी	सदस्य
७.	जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी	सदस्य
८.	जिल्हा माहिती अधिकारी	सदस्य
९.	जिल्हा अग्रणी बँक व्यवस्थापक	सदस्य

१०.	महिला आर्थिक विकास महामंडळ	जिल्हा समन्वय अधिकारी
११.	संबंधीत जिल्ह्याचे जिल्हा सह आयुक्त / जिल्हा प्रशासन अधिकारी, नगरपरिषद प्रशासन	सदस्य-सचिव

समिती कार्यकक्षा व सर्वसाधारण सूचना :

- जिल्हा स्तरावर महिला स्वयंसहाय्यता बचत गटांद्वारे उत्पादित मालाच्या विक्रीसाठी जागेची निश्चिती करणे. ही जागा स्थानिक स्वराज्य संस्थेद्वारे / अन्य शासकीय विभागाद्वारे बांधलेले मार्केट, दुकान/गाळे किंवा खुल्या जागेवरील तात्पुरता पेंडॉल लावून तयार केलेला विक्री स्टॉल इत्यादी पैकी असू शकेल.
- नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेने किंवा इतर शासकीय विभागाने सदर जागा या प्रयोजनार्थ विनामूल्य कायम / तात्पुरत्या स्वरूपात उपलब्ध करून द्यावी.
- जागेची निवड करताना उत्पादनांच्या विक्रीसाठी योग्य जागेची निवड करावी. तसेच सदर जागा मार्केटमध्ये किंवा मार्केटच्या जवळपास असणे आवश्यक राहिल.
- समिती द्वारे जिल्ह्यामध्ये विविध विभागांद्वारे स्थापित महिला स्वयंसहाय्यता बचत गटांद्वारे उत्पादित मालाची माहिती घेण्यात यावी. उत्पादनांची निवड करताना संबंधित उत्पादनास आवश्यक परवाने असल्याची खात्री करून घ्यावी.
- जागेच्या उपलब्धतेनुसार संबंधित निवड करण्यात आलेल्या गटांना मालाच्या विक्रीसाठी जागा उपलब्ध करून द्यावी. सर्वच गटांना एकाचवेळी जागा उपलब्ध करून देणे शक्य होणार नसल्यास तात्पुरत्या स्वरूपात चक्राकार पद्धतीने गटांना जागा उपलब्ध करून देण्यात यावी.
- वर्षभरातील विविध सणसमारंभाच्या (सणासुदीच्या) निमित्ताने बाजारामध्ये विक्री होणाऱ्या वस्तूंची मागणी लक्षात घेऊन, त्यानुसार स्वयंसहाय्यता बचत गटांद्वारे उत्पादित केलेल्या मालाच्या विक्रीचे नियोजन करावे. (उदा. गौरी गणपती, नवरात्र, दिवाळी, ख्रिसमस, ईद, इत्यादी)
- प्रत्येक सणाच्या किमान दोन आठवडे अगोदर गटांना चक्राकार पद्धतीने स्टॉल उपलब्ध करून देण्यात यावेत.
- गटांना उत्पादन विक्रीसाठी जागा उपलब्ध करून देताना त्यांच्याकडून नाममात्र किमान भाडे आकारण्यात यावे. समितीद्वारे सदर भाडे रक्कम निश्चित करण्यात यावी.
- याबाबत स्थानिक स्तरावरून व्यापक प्रमाणात उपक्रमाचा प्रचार व प्रसार करण्यात यावा.
- सदर उत्पादन विक्रीसाठी उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या स्टॉलचे देखभाल व व्यवस्थापन हे जिल्हा मुख्यालयातील नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था अंतर्गत कार्यरत DAY-NULM शहर उपजीविका केंद्राद्वारे (CLC) करण्यात यावे.
- निधी उपलब्धता :

अ. या उपक्रमासाठी होणारा खर्च संबंधित विभागांनी त्यांचेकडील उपलब्ध निधीमधून भागविण्यात यावा.

आ. स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या महिला विकासासाठी राखीव निधीमधून देखील यासाठीची आर्थिक तरतूद करण्यात यावी.

उपरोक्त नमुद बाबीसंदर्भात सदर समितीच्या बैठकीस समाजातील सर्व संबंधीत घटक, सामाजिक संस्था, अधिकारी तसेच इतर संबंधीत यांना किंवा त्यांच्या प्रतिनिधींना आवश्यकतेनुसार सदर बैठकीस आमंत्रित सदस्य म्हणून निमंत्रित करण्याचा अधिकार सदर समितीच्या अध्यक्षाना राहिल. समितीने आपला अहवाल दरमाह आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय यांचेकडे सादर करावा व आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय यांनी एकत्रित अहवाल दरमाह शासनास सादर करावा.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४१०१५१६१६२३७३२५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अजिंक्य बगाडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, मलबार हिल, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधान सभा/विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
५. सर्व विधानसभा व विधानपरिषद सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. मा.मुख्य सचिव यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/ २. मुंबई/ नागपूर.
८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर.
९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१०. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
११. सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१२. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१३. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१४. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
१५. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, बेलापूर, नवी मुंबई
१६. सर्व आयुक्त, महानगरपालिका व सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा, नगरपंचायती.
१७. निवडनस्ती